

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " " 2 "

16 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četr leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četr leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanski ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pomagajte kmetu.

Tožbe kmečkega stanu niso izmišljene, ampak istinite in opravičene. Kar kmeta teži, so posebno naslednje reči: 1. previsoki davki, 2. tuja konkurenca, 3. preveliko število onih ki jih mora kmet poleg drugih svojih stroškov in davščin preživiti, 4. prenizko socialno stanje in pomanjkanje izobraženosti, 5. različne neugodne postavbe, ki propad kmetijstva pospešujejo.

V „Politiki“ nahajamo jedernat članek pod naslovom „amerikanska konkurenca“, iz katerega posnamemo sledeče:

„Naš cesar sam, bivajoč na Predarelskem, je opozoril na nevarnost amerikanske konkurence. Gotovo ima predarelska železnica velik gospodarsk pomen. Največ kmečkih pridelkov povzijejo Francozi in Angleži; tam je ljudstva več, nego bi se ga moglo preživeti s pridelki lastne zemlje, preživé se z obrtniški izdelki, ki jih v razne dežele prodajajo, za ta denar pa živež iz tujine kupujejo. Tamošnje tovarne potrebujejo tudi dosti druge surove tvarine, ki je doma ne najdejo v zadostni množini. Kmetovalci in posestniki surove tvarine (kakor lesa itd.) silijo toraj s svojimi pridelki najbolj proti bogati zapadni Evropi. Tje se vozijo pridelki iz Indije in Kalifornije, iz južne in severne Amerike. Posebno veliko tvarine pa uvažata severna Amerika, tako žito, meso, mast, kavo, petroleje itd.

Amerikancem je konkurenca posebno iz dveh uzrokov jako olajšana, prvič imajo tamošnji kmetovalci prav majhne davke, drugič

pa imajo izvrstne komunikacije. Severna Amerika je vsa preprežena z železnicami in te prevažajo blago jako dober kup. Iz najoddaljenih krajev Amerike pripelje parovoz blago prav po ceni do Novega Jorka ali ktere druge luke, in od tam hodijo redni parniki, ki pridelke zopet po ceni pripeljejo v 14 dneh in še prej v Evropo. Pri nas pa železnice deloma manjka, ali pa so tako drage, da Amerikanec svoje blago skoraj po tisti ceni in v istem času spravi v London ali Pariz, kakor mi Avstrijanci iz takih krajev, kjer ni še železnice n. pr. na Dolenjskem. Iz Avstrije na Francozko nismo imeli dozdej svoje železnice, morali smo voziti po ovinku preko Dunaja čez nemške dežele Bavarsko, Vrttenberško in Badensko. Ne zadosti, da so te železnice že same na sebi drage, je še Bizmark v novejšem času začel na njih colnino pobirati za tuje prevažajoče se blago. Dobro je toraj, da dobimo arelsko železnico, ki nas bo neposredno zvezala s Francijo. Vkljub temu pa mi ne bomo mogli z Ameriko skušati se, dokler se tudi pri nas kmetom davki ne znižajo, in dokler se tudi pri nas ne zniža vožnina na železnicah; kajti kakor rečeno, v Ameriki nosijo kmetje majhne davke, pri nas pa velikanske, skor da neprenesljive davščine za državo, za deželo, za občino, za šolo, za cerkev. V Ameriki je vožnina po železnicah neznatna, nizka, pri nas pa zelo visoka. Ko so pri nas začeli železnice zidati, nihče ni mislil na tujo konkurenco, voditelji in lastniki železnic so gledali le na svoj dobiček, ter tarife kar mo-

goče visoko postavili, da bi več neslo. To je bilo pač dobro zanje, pa slabo za deželo. V novejšem času se čuje klic, naj bi država prevzela vse železnice, ker le tako bi se dali potem tarifi urediti za splošni blagor ugodno, med tem ko se privatnim družbam ne more cena vožnine narkovati. Pri železnicah je mnogo korupcije, eni velikansko zaslužijo na škodo cele dežele. To je zadeva državna, in državni zbor bi se moral polastiti tega vprašanja. Da bi država nakupila vse železnice, to pri nas zavolj pomanjkanja denarja še ne bo kmalo mogoče; vendar ima država nadzorovalno pravico nad železnicami in lahko nekaj stori.

Neobhodno bo tudi potrebno, da se kakor v Ameriki, našim kmetovalcem davki zdatno znižajo. Država je dala lep izgled, ter je gruntne davek znižala od 26% do 22%. Pa znižati se morajo tudi deželne, okrajne, občinske in šolske doklade. Tu ne pomaga nič jadicovati in nasprotovati in ugovarjati, kar mora biti, to mora biti. Zadnjih 10 let je kmet večinoma le iz kapitala živel, to je, da ni pridelal, kar je plačal, ampak on je pokončal svoje gojzde, poprodal potrebno svojo živino, prodal kose od svojega zemljišča, ali pa se je hudo zadolžil. Celó v bogati dolnji Avstriji že ni nobene kmetije več brez dolga!

V zadnjih 10 letih so se kmetje zadolžili za 300 milijonov. Na Českem je zginila polovica velikoposestnikov. Na Kranjskem je bilo 5000 eksek. dražb, pri katerih so se posestva večinoma globoko pod ceno prodale, ker ni bilo

Flavija.

Prizori kerščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel, Pred. Vilinski.

I.

A magno demissum nomen Julo.

(Dalje.)

Flavija je poznala novo vero in kristjanske navade je zamogla videti od blizo. Globok je bil utis, ki ga je dobila, pa ker so se v njej ob enem sprehajala izročila preteklosti in upanja prihodnosti, čutila se je nemirno, negotovo, zmedeno. Nekaj, česar se ni mogla zagotoviti, ji je znotraj pravilo, da „se z nova prične vrsta stoletij“.

Da bi se bila pa odrekla prijetnostim svojega stanu, tega poguma ni imela. Nje duh je bil že kristjansk, a nje volja bila je še poganska. Hrepenenje in enakomernost sta bile sestrí v njenem srcu. Pol radovedna, pol neobčutna je trpela notranji boj, svojo notranjo razdvojenost.

Žalilo je njeno plemenitaško ponositost, da vera zatajevanja in ponižnosti tako počasi prodira v rimljanske stanove, ki se pa od nižjega ljudstva tako željno sprejema. Ti so imeli pomiselke, bi li sprejeli vero, ki razdira

strastim priljubljene navade in podkopaže pravice plematva?

Sploh so ženske raje se odrekale takim pravicam; rade so postajale kristjanke. Navadno je pa bilo njih odrečenje bolj navidezno kakor pa resnično. Saj je dajalo ime njih so-progov njim in otrokom slovitost sadu. Opravičbe zarad takih možitv pa so bile te, da med kristjani ni najti dostojnih mož.

Takim mešaním zakonom, katerim se je cerkev na vso moč vpirala, je pripisovati ona mešanica kristjanstva in poganstva, ki se v boljarskih družinah onega časa kaj pogosto dobiva.

Hiša Flavijev je to prikazen prav posebno kazala.

Glava te rodbine, ki je v kratkem odmrila, bila je zvesta ostala častju Venere, materi Enejevi, v katerem je svojega pradedu častila. Emilija, njegova soproga, se je spoznavala k veri Kristusovi sprva na skrivnem, potem pa očitno. Ravno tisto nasprotje je najti pri otrocih te žlahtne rodovine. Flavian in Pavlina sta se oklepala starih zmotnjav, njih sestra Flavija pa se je zmirom bolj nagibala k novim naukom. Nikejsko versko spoznavanje, ki je bilo ne dolgo svetu oznanjeno, je silno pre-

treslo njeno dušo; čakala je samo, da ob uri očitno k njemu pristopi.

Izpeljevala je ta sklep bi bi bila gotovo našla pri svoji materi podporo, a odločena je bila, da hoče krst prejema, srčno svojo vero spoznavati, kajti na pol kristjansko življenje ji je bilo neumljivo.

V njeni materi Emiliji, tej mehkočutni gospej, je bilo še veliko posvetnega duha, ki se je kazal v tem, da je ves dan na blazinah slonela, pritoževala se, da jo nadlega prevelika svetloba in obžalovaje, zakaj da ni bila pri kimé:cih rojena.

Stermeti je bilo nad življenjem take kristjane. Obdajali so jo sužnji, ki so v taktu kod nje pihali majali, prostini, ki so spoštljivo nje ukaze prenašali. Ženske in služabnice se imele opraviti: vonjavo ob nogah ji izlivati, prah in lepotilo na obraz ji pokladati, lase ji vrežati, bisere vanje vpletati, z zlatom ji ramena krasiti in s pasom tkanine pritrjati. Lahko je misliti, kako da so gledale tako mehkužnost nje verske tovaršice, kadar se je očitno pokazala v šumeči svili, z olepotičenim obrazom, z nakodranimi lasmi, z zlatimi verižicami prepreženim tilnikom, z dragocenim obuvalom, ki je bilo delo atenskih in sikionskih zlatarjev in tkaninarjev. Le v tem je bilo spoznati nje

kupcev. V istočni Galiciji je prišla že tretjina kmetovalcev na boben in ob domače ognjišče. V Istri so kmetje davke že za šest let nazaj na dolgu. Gojzdi so se večinoma že posekali, tako da je že težko dobiti kje kak lep gojzd."

Mnogi si pomagajo tako, da prodajo kose od zemljišča, da prodajo zadnje drevesa, ki so še kaj prida, da prodajo celo potrebno živino. Kakošno kmetovanje jih čaka? Ali ne bomo na ta način vedno menj pridelali? S čim bomo zanjprej plačevali, ko se dohodki manjšajo, stroški pa rastejo? Ali ni kmečki stan v nevarnosti, da popolnem propade? Ali ni cela država v nevarnosti, da se nje rodovitna zemlja popusti in puščava postane, in od kod bo jemala potem država za nasitjenje svojih nikdar sitih trotov, ki malo ali nič ne delajo, pa mnogo pojedjo, ki vlečejo na tisoče iz državnih blagajnic, pa ne skrbé za to, kako bi se ta vir nepoškodovan in krepak ohranil?

Žalosten zares je pogled na stanje našega kmečkega stanu, tega prvega stebra države. Liberalci so 20 let vladali, pa se niso brigali za kmeta, temveč le bolj in bolj stiskali ga z velikimi davki in po liberalnih postavah izročili ga v plen oderuhom, špekulantom in raznim sleparjem.

Treba je, da sedajna vlada to popravi, in za trdno pričakujemo, da Taafe ne bo pri samih obljubah ostal, ampak da bo začel dejansko izvrševati svoj gospodarski program, ki kmetom zares marsiktero olajšavo obeta. Od državnega zbora pa pričakujemo, da bo vlado pri tem delu ne samo krepko podpiral, ampak jo še vedno opominjal na njeno dolžnost in jej pomagal z dobrimi sveti, z vestno in modro prevdarjenimi postavami. Star pregovor pravi: „Ako ima kmet denar, ima vsak človek denar“, in tako je istina, kmet je podlaga blagostanja za vse stanovce. Zato še enkrat rečemo: pomagajte kmetu!

Času primeren predlog.

V „Slov. Narodu“ od nedelje objavlja neki domoljub iz Notranjskega članek, ki se nam vsega premisleka vreden zdi. On namreč predlaga, naj bi se sklical shod slovenskih veljavnih in izobraženih mož, da bi se razgovarjali

o tem, kako bi se dalo povzdigniti blagostanje slovenskega naroda. Mi sesto idejo popolnoma strinjamo, ako bo vladal na shodu duh resnosti in domoljubja. Ta shod namreč ne sme biti prilika za baharijo, da bi ta ali oni svojo zgovornost skazoval ali imenitnost svoje osebe naprej porinil. Po takih govorih se pač ploska in obligatni „živio“ vpije, pa srce ostane prazno in domovina nima nič od tega, če drug drugemu kadimo in slavo pojemo. Pisatelj članka ima prav, da bo naš narod tistemu hvalo vedel, kdor mu bo pomagal iz sedajne revščine, to pa še le potem, ko bo že nekaj uspeha, ne pa že zdaj; ko še nič ni storjenega. Mnogi namreč misli, če se le tako odreže, da mu ploskajo, pa je domovina rešena; če pa besedi ne sledi dejanje, potem je govoričenje mlača prazne slame in ostane brez koristi. Ako toraj pisatelj članka misli na tak shod, kjer bi le nekateri doktorji govorili, občinstvo pa bi „živio“ zavpilo, in bi bilo potem vse končano, potem je tak shod čisto nepotreben. Druga pa je, ako se resno misli na pogovor o našem materialnem stanju. Tak razgovor pa ne more biti v dveh ali treh urah končan, saj en sam temeljit govor o tej zadevi vzame kaki dve uri časa. Ta shod bi toraj moral kake dva ali tri dni, vsak dan po šest ur zborovati, in beseda bi se morala dovoliti vsakemu, kdor si upa o tej zadevi kaj pametnega povedati; ne pa da bi samo osnovalni odbor govoril, ali dovoljenje za govore čajal, vsi drugi pa bi morali molčati. Kajti na ta način bi slišali le naše navadne govornike; lahko pa tudi kdo drugi kako dobro misel najde, če se prav do zdaj ni še v javnost silil, zato se ne sme nikomur kratiti pravica do govora, sicer bo ostal celi shod brez veljave. Tudi se stvar ne sme osnovati po načinu ljudskih shodov ali taborov, to je, vstop se ne sme vsakemu dovoliti, ampak le izobraženim ljudem z listki, za ktere se bo moral vsak posebej oglasiti.

Če pa napravimo tabor, kakor v Logatcu in sploh na taborih, morali se bodo govorniki ozirati na duševni obzor tega poslušalstva, in namesto da bi stvar natančno in nadrobno prereševali, bodo skušali ljudstvo z znanimi „schlagerji“ elektrizirati. To ima pač svojo korist za probudo naroda; pa mi se ne menimo

v tem slučaju za politično agitacijo, ampak za akademično razpravo o pogojih našega gospodarskega napredka, in za tako razpravo se priklada le izobraženo občinstvo. Dobro in koristno bo, ako se shoda vdeležijo tudi župani in bolj izobraženi gospodarji na kmetih, to je tudi potrebno, ker ti ljudje imajo dosti praktične skušnje o gospodarstvu, mnogi iz njih so kolikor toliko tudi teoretično izobraženi. Taki naj se povabijo. Kedar bo zbran tak shod pametnih in domoljubnih mož, naj si izbere predsednika, in naj se prične miren in stvaren razgovor o našem gospodarstvu. Najmeta naj se dva stenografa, ki bosta vse govore zapisala in ti se bodo potem obelodanili v posebni knjižici. Akoravno bo ta shod le posvetovalen, kakor se samo po sebi razume, vendar iz njegove srede lahko izrastejo izvrševalni odbori. Ako se bo namreč kak predlog zbranemu občinstvu posebno dopadel, izvolili bodo iz svoje srede poseben odsek ali odbor in mu dali to ali ono nalogo, naj to poizvé, ono izvrši itd. Za drugo stvar se bo zbral zopet drug odsek. Tako tedaj ne bo le pri besedah ostalo, ampak besede bodo sad rodile, in le potem, ako se to zgodi, bo tak shod res blagonosen za slovenski narod. Mi menimo, da ni nobenega zadržka za dovoljenje takega shoda od vladne strani.

Politični pregled.

V Ljubljani 20. avgusta.

Notrajna politika miruje. Kedar se odpro deželni zbori, bo zopet kaj več življenja.

Za **državni zbor** pripravlja vlada različne predloge v smislu poboljšanja gospodarskih razmer.

V **nemškoliberalnih** listih se poje vedno ista pesem.

Vnanje države.

Govorilo se je, da ima **badenski** nadvojvoda postati kralj, zdaj se pa tej vesti oporeka, češ da nadvojvoda ne misli na kaj takega.

Rumunci so slabe volje, da jim naši, posebno Madjari očitajo nelojalnost nasproti Avstriji. Pravijo, da oni (t. j. Rumunci v kraljestvu) nikakor ne ščujejo avstrijskih Rumun-

kristjansko vero, da je nosila gorenjo obleko, ki je bila pretkana s svetimi znamenji in podobami Kristusa, Marije in svetnikov. Druge poganke so pa rajé imele podobe levov, leopardov, psov, dogodke bogov, kar je zelo mikalo otroke in otroče ljudi.

Kristjanski učeniki so obsojali gizdavost in lišp, a take gospe so menile, da so žive priče svoje vere, če svete skrivnosti všivajo v gube svoje bogate obleke.

Flavija je bila živa podoba svoje matere, le ne v lišpavosti. Rada jo je imela Emilija, čutivši, da sama v njej omladi, zato je tudi s strahom mislila na čas, ko bode nje otrok očetovo in materno hišo zapustil. Res je prihajala Flaviji ura možitve, ako tudi je ni želela, so pa drugi delali za-njo. Tako Pavlina iz skrivne zavisti; tako Flavijan, ki jo je hotel v naročje pripeljati gorečemu poganu, da ne bi mati na-njo kristjanski uplivala. V ta namen je bil že izvolil svojega prijatelja, ki je bil učenec Simaha, nekega modrijana, proroka v poganstvu.

Nikija — tako se zval mladi rimljan — se je precej prvi dan tako nepremišljeno lotil svojega posla, da je podrl upanje Flavijanu in sebi uspeh. Ravno je bil predstavljen Emiliji in Flaviji, kar jame zaničevati in sramotiti

kristjansko vero. Tako se je zameril pri obeh: pri eni, ker ni mogla trpeti, da bi kdo hvalil to, kar ona zametava, pri drugi, ker ni mogla prenašati, da bi ji kdo napadal to, kar je hotela moliti. Pregoreči snubec je bil odpravljen v trenutku, ko so se mu znabiti odpirala vrata zakladov in lepote, slave in bogastva.

II.

Magna parens rerum.

Znamenje tega časa je bil v zgodovini nepoznani nagon selivnosti, že skoro tristoletja trajajoč.

Videti je bilo, kakor da se je helenska in azijska omika podala na potovanje. Od Indovih bregov do Evfratovih, od Skamandra do Tibera, od Nilovega ustja do ostijske luke, od sirskih obrežij in otokov naprej se je ponavljal neslišan, neverjeten prihod in odhod umetnije in vede, umetnikov in učenjakov.

Tako je bilo v rimljanskem svetu neprestano, živahno izmenjavanje med vzhodom in zahodom. Ako je novo mesto cesarjev vihtelo žezlo gospodstva, ostalo je staro glavno mesto zapada sedež vednosti in umetnosti. Kolikor bolj se je umikala iz njega moč orožja, toliko bolj je prihajala vanj moč duha. Pod varstvom vedno rastočega papeštva je ostal Rim, kljub nasprotnim prizadevam, kralj in oče, ne sicer

teles in neživih dober, pač pa duš. Ker je opustil to, kar je minljivo, si je toliko bolj utrdil gospodstvo tega, kar je stanovitno in večno.

Življi tega gospostva so bili pa še zelo nejasni. Ona skupnost kristjanstva in poganstva, ki je bila takrat naj bolj očita, je bila najti na vseh stopnjah duševnega življenja in družbinskih razmer.

Nešteti gimnaziji so se ob enem odpirali in vsakoršne stolice so odmevale vsakoršnih ukov. Zraven bogoslovcev in govornikov cerkve odlikovali so se modrijani in lepobesedniki Aleksandrije in Grecije. Ta je poslala svojemu zmagavcu Rimu cela krdela učiteljev, umetnikov, igralcev in mimikov; sleparjev, ki so ob cestah in voglih skazovali svojo izurjenost in celo pouličnih kričunov je prišlo iz Grecije.

Raznoteri obrti in trgovine so bile ondu kaj poleg rezuih duševnih del. Dleto in čopek, beseda in pero, modrijani, državniki, akademije in gledišča: vse se je hotelo prekositi. Sredi teh je stala cerkev. Strogost askétov, mehkost azijatov. Resnoba obrednega petja v templjih, razuzdanost ljubzenskih in pijanskih pesmi po cestah in trgih. Ta čudna nasprotnost in zmedenost v Rimu je bila podučna in zanimiva in neštevilni tujci, ki so tje kaj

cev. To jim mi radi verjamemo. Naših Rumuncev nikdo drugi ne ščuje, ko ogerska vlada sama, ker jim odreka narodne pravice, potem je lahko umljivo, da so nezadovoljni. Narod, ki šteje tri milijone duš, in toliko je Rumuncev v Avstriji, se ne sme popolnoma prezirati in na stran potiskati. Tako pa se godi na Ogerskem, kjer Madjari poleg sebe ne pusté nobenega drugega naroda kaj veljati. V Ogerski zbornici niso zastopani niti Slovaki niti Rumunci, in vendar oboji vkup štejejo pet milijonov duš. Če pomislimo, da so Rumunci v kraljestvu zdaj popolnem neodvisni postali, ter da že nekaj veljajo pred svetom in v vsakem oziru napredujejo, potem je pač samo po sebi umevno, da so Rumunci na Ogerskem nezadovoljni, če pomislijo, kako slabo se jim godi v primeri s svojimi brati v svobodni Rumuniji.

Laška vlada je v zadregi, ker jej od vseh strani dobajajo očitjanja, zakaj da je dopustila, da so laški poulični fantalini tako grdo oskrunili pogreb ranjega papeža Pija, ter njegove svete ostanke tako onečastili, dalje pa tudi zato, ker je dopustila tisti ljudski (recte prostozidarski) shod, ki je protestiral proti garancijski postavi, ter hotel papeža čisto brezpravnega narediti. Laška vlada je predrzna dovolj, da tiste vso Italijo sramoteče škandale vali na katolike, češ, da so ti vsega krivi, ker so napravili spreved po noči. Pri nas je spreved lahko po noči ali po dnevi, vendar se bo v najlepšem redu vršil, kjer ljudstvo še ni tako popačeno, da bi take svete ceremonije motilo; vsakega, ki bi se predrznil kaj tacega poskušati, bi ljudstvo na mestu pobilo, pa tudi policija bila bi takoj na mestu. Laška policija pa menda ni hotela dosti videti, zdaj se pa vlada lepo dela. Sramotno dovolj za laški narod, da je sploh kaj tacega mogoče. V boju so strahopetci ter takoj zbežé, če kri vidijo, kakor so pokazale še vse bitke, samo napadati brezorožno pobožno verno ljudstvo, brezorožnega papeža, ali za kaj tacega imajo še pogum. Zmirom očitneje se kaže, da Lahi

suli, imeli so dosti opazovalne in premišljavne tvarine.

Dasi je bila tolika raznoterost v silnem prebivalstvu, gibalo ga je vendar dvojno vrenje, dvojni tok. Nižji stanovi so bili zbirališče družbinske spačenosti, kakor se doline utočišče vrh gora topečega in ogrdenega snega; višji stanovi pa so bili videti, da zapuščajo vajeno mehko in brezžno živetje, da se oproste meglečnosti in vspno do čistega zraka. Sicer se še niso dvignili do brezmadežne zrakovine božjih resnic, vendar pa do jasnote človeških resnic in kreposti, ki so po nekoliko skrite v modrijanstvu, vednosti in umetnosti.

Zatorej so bili pa tudi njih zastopniki slovničarji, lepobesedni jezikovci, besedovalci, igralci, krasorečniki, kiparji in slikarji obče čislani od teh, kterim so bile umetnije mar. Štelo se je k olikanemu vedenju, da se je kdo zanimal za učenjake in umetelnike, jih pristojno hvalil; dobro, da jih je toliko bilo in tako mnogoverstnih, ker Rim se je po pravici imenoval vseučilišče izтока in zapada. Eden je pošiljal učitelje tje, drugi pa učence. Iz najdaljnih okrajin je hitel semkaj, kdor je želel slave učenosti. Vsi so upali, da tukaj dosežejo dovršenost svojega znanja in časti.

Mladina je privrela iz vseh krajev sveta obiegajoča najbolj sloveče stolice.

(Dalje prih.)

niso vredni tiste svobode in neodvisnosti, ki so jo pridobili s tujo pomočjo, namara bo treba tam doli kmalo kaj popraviti! Laška vlada je zdaj v velikem strahu, ter zagotavlja, da bo papeža branila v njegovih pravicah. V pogledu na nje dosedanjo vedenje take obljube nemajo dosti veljave.

Izvirni dopisi.

Iz Borovnice, 21. avgusta. Kakor je že znano, vršila se je slovesnost zlate maše ondašnjega župnika, prečast. gosp. Antona Jugovica. Veselilo je prijatelje takoj pri prihodu, da so po nevarni letošnji bolezni zlatomašnika videli krepkega in veselega, kakor poprejšnja leta. Veseliti je pa moglo tudi župnika videti, da so ga obiskali in počastili vsi njegovi nekdanji gg. kaplani, znanci in prijatelji, ki so nekteri prav od dalje prišli.

K zahvalni daritvi je zlatomašnika 20 duhovnikov spremilo; pozneje jih je še nekoliko prišlo; svetnih svatov je bilo še mnogo več. Da je bila množica ljudstva res nebrojna, farna vas in vsa cerkev po moči lepo ozaljšana, ni treba omenjati.

Pridigoval je mestni župnik, prečast. gosp. Rozman. Omenil je vabila: „Neprošeni ste za-me v bolezni molili, tedaj mi prošeni ne odrecite časti mali govor o moji zlati maši imeti“. Govornik je potem v prvem delu pokazal delovanje Kristusovo našega Učenika na zemlji, v drugem pa nasledovanje zlatomašnika v tem delovanju za izročeno čedo in v tretjem kaj nam je storiti na dan slovesnosti zlatomašnika. Govor je bil ginljiv in prav primeren.

Da so se po cerkveni slovesnosti vršila častitanja zlatomašniku od vseh strani; da je bilo v hladni, košati utici na vrtu pri obedu razun navadnih še mnogo resnobnih in šaljivih napitnic, se umé samo po sebi ter ni treba popisovati, zlasti pri gosp. A. Jugovicu, zlatomašniku ne.

Po večernicah so se daljni duhovniki drug za drugim razšli. Dospeli so potem z vlakom po železnici sokolci ljubljanski z godbo; pevci in mnogo občinstva, da je bil vrt s svati napolnjen. Da je bilo pozneje blagoslovljenje Borovniške zastave ter so sledile še druge veselice, je bilo že omenjeno. Ker je tudi železnica navadno voznino znižala, je prišlo toliko več občinstva zlatomašnika častitat ter je tako petdesetletnica g. župn. Jugovica res postala prava narodna veselica. Ad multos annos!

Iz Gorice, 12. avgusta. (Občni zbor Sloge.) Včeraj dne 11. avgusta je bil pičlo obiskan. Bližnja okolica je bila še precej dobro zastopana, tudi gore in vipavska dolina je poslala zadostno zastopnikov; ali — strme — goriškim mestnim Slovincem je bilo predalet v čitalnico! Trije doktorji raznih strok so zastopali mesto; drugega moža ni bilo pred oči. Vem, da je res nekaterim mestnim gospodom težko iti od doma v četrtek od 11. do 1. ure, ali, da bi bili vsi narodnjaki razun dr. Tonklija, dr. Gabrijelčič-a in dr. Rojec-a zadržani, tega nikakor ne verujem. Morebiti je Gorica podobna tistej državi, v kateri je imela vsaka glava svojo misel, in ker se ni moglo pogoditi z vsimi različnimi glavami, ampak le z eno, so šle vse se kujat. Mestna gospoda je klicala po obcn. zboru „Sloge“; pri zboru pa sem videl le gospodo iz kmetov, in med timi naj več č. gg. duhovnikov. Prazno je vse kuhanje, moža časti delovanje!

Zborovanje je odprl g. dr. Tonkli, in je naj pred predstavil vladnega komisarja g. dr. Zaplotnika, vodjo tukajšnega glavarstva. Potem

je gospod predsednik predlagal naznanjene „razne peticije“; predlagal je pa 1. peticijo do državnega zbora za vpeljavo slovenskega jezika na tukajšni gimnaziji; 2. peticijo za odpravo davkarskih eksekutorjev „z rudečo kapco“; 3. peticijo za upeljavo dveh obrokov za iztirjevanje zemljiških davkov mesto sedanjih štirih; 4. peticijo do državnega zbora, da naj pri prihodnjem ponovenju kupčijske zveze z Italijo taisti zabrani, ali vsaj obteži uvaževanje zgodnih pridelkov, posebno špargelnov, sadja, krompirja in vina. Ob 11. uri še nihče ni vedel kaj se bo pretresalo, a ob 11. uri so bile uže vse štiri jako važne in obsežne peticije pretresene in bodočemu odboru dane v sastavo. Razgovora o tih peticijah so se udeležili mnogi gospodje. Posebno mnogo jih je govorilo k prvi peticiji, k kateri je č. g. M. Vuga predlagal dostavek, da naj društvo prosi tudi za upeljavo slovenskega učnega jezika na c. kr. viši realki in na učiteljskem odgojišču. Peticija z dostavkom je bila ednoglasno sprejeta; po kratkem pretresovanju so bile tudi vse druge dr. Tonklike peticije sprejete.

Po tem je bila volitev novega odbora. Po kratkem prenehanju seje je č. g. Grča predlagal, da naj se odbor voli (in se je tudi zgodilo) z usklikom. V odbor je prišlo nekaj novih imen, za predsednika pa je ostal zopet g. dr. Tonkli. Uže nekaj let opazujemo pri naši mestni gospodi nekaj, kar je podobno kuhanju; za to pa tudi slovenstvo v Gorici kaj jalovo napreduje. Edino čitalnična podružnica nam daje še upanje, da Gorico ne bo še požrl italijanski moloh.

„Sloga“ pak se bo morala nekako prestrojiti, ako ne, jo bo stisnila jetika. Narodnjaki iz kmetov nimajo vsakokrat čas k odborovi seji prihajati; zato je potrebno, da se po deželi ustonove podružnice „Sloge“, ali pa tudi samostojne politiške družbe, kakoršna je „katoliko-politiška čitalnica v Čepovanu“. Mestjani pa naj se utaboré kakor jim volja in drago. V Gorici imajo Slovenci vsaj večinoma preveč vzajemnosti z Italijanci, in ta sopara jih dela dremotne, zato opazujemo pri njih premalo gibčnosti in srčnosti.

Dne 23. t. m. se bo odprl naš deželni zbor. V njem bo sedelo toliko Lahov, kolikor Slovencev, kakor dozda. Razloček bo le ta, da bo mesto jako učenega in neumorno delavnega g. Gorjupa zasedel g. tolminski župan Jožef Devetak.

Naš deželni zbor sploh dremotno zboruje. Lahi imajo izvrstne možake svoje stranke v zboru, na naši strani pa vrh za vrhom odpada. Lahi so zadovoljni, ako vse ostane pri starem, na naši strani pa eden ali dva ne moreta vsega storiti, kar bi rada in kar je potrebno; zato imamo kratke in mirne seje.

No, gotovo je, da Slovenci si ne bomo dosti opomogli, dokler ne dobimo združene Slovenije! Ta je pogoj našega življenja, brez nje bomo le životarili. In bi li ne bilo to tudi za Avstrijo najboljše? Res močnejših trdnjav bi proti italijanskemu navalom ne mogli postaviti, kakor združene, vselej zveste Slovence.

Kostanjevica, 19. vel. serpana. Častitim čitateljem „Slovenca“ je znano, kako hudo je bil dne 9. listopada lanskega leta potres poškodoval Kostanjevico. Vsaka hiša je imela več ali manj škode, naj bolj oškodovana je bila cerkev in farovž. Cerkev z zvonikom je popravljena, in 7. nedeljo po binkošti se je zopet pričela v nji obhajati božja služba. Ta dan so bili sv. zakramenti v slovesnem sprevedu prenešeni iz podružnice sv. Nikolaja v farno cerkev, kjer smo obhajali

slovesno sv. mašo s primirnim govorom v zahvalo, da nam je bilo po mnogih zaprekah vendar dano preseliti se iz tesne podružnice v farno cerkev. Farovž je pa še danes ves razdrapan kakor je bil, in ko bi se potres ponovil, se je bati najhujši nesreče. Po pravici je tedaj ljudstvo nejevoljno, da se zdaj, ko je za zidarije najugodnejši čas, o popravljnji farovža še vedno nič ne čuje. Celo stvar ima gosposka v rokah, in nič ne vemo, kje da je zaderžek. Potres je bil tedaj Kostanjevčanom in celi fari naredil mnogo škode, dne 17. t. m. pa je zadel naše mestice še strašni požar.

Ob 1/4 na 11 dopoldan je pričelo goreti sred Kostanjevice; in ker so bile ravno tu 4 hiše s slamo krite, se je ogenj tako naglo širil, da je bilo v kratkem času vpepeljenih 6 hiš in 6 gospodarskih poslopji. Kako je ogenj nastal, ne ve nihče. Živino so rešili, a zgorelo je zadetim skoraj vse pohoštvo, obleka, žito, ktero je bilo že večidel spravljeno in krma. Škode je nad 1200 gld., a zavarovani so bili pogorelci komaj na 3—4000 gld.; eden pa je bil zamudil plačati zavarovalnino, in ravno ta je najrevnejši izmed nesrečnih. Dva sta imela zavarovano hišo, a hleva ne, in hiše ste ostali, hleva pa sta s krmo vred zgorela. Mnogo škode se je tudi drugim zgodilo, ker so skušali rešiti blago, pa se jim je pri tem poškodovalo ali v zmešnjavi celo pogubilo. K še večji nesreči je med požarom nastal silni vihar, in ko bi ne bili prihiteli verli Šentjernejčani in krška požarna straža, vsaki s svojo gasilnico na pomoč, težko, da bi bilo kaj Kostanjevice ostalo; dasi so domači in zunanji ljudje z dvema gasilnicama, namreč kostanjeviško in grajščinsko, neutrudno delali. Vse čast in hvalo tedaj verlim gasilcem iz Šentjerneja in Krškega.

Kostanjevica ima z ognjem pravo nesrečo. V 26. letih je že 6krat gorelo; najhuje pa pred 14 leti, ker je pogorel velik del mesta. Komaj so ljudje pozabili malo tedanjo nesrečo, nekteri se še do zdaj iz nadlog izkopali niso, ker so se tisti čas zadolžili, že je zopet nesreča tukaj, in še ne zacelene rane so zopet ponavljene. Ker sta bila dva precej dobro zavarovana, drugi pa za male svote, in kakor sem rekel, eni tako, da nič ne dobijo, je beda velika in pomoč potrebna. Res, da je letos povsod polno nesreč po ognji, da je težko vsem pomagati, vendar se derznem v imenu tukajšnjih vnesrečenih poprositi tiste, ki kaj premorejo in imajo do nesrečnikov sočutje, naj bi jim prišli na pomoč. Vsak, najmanjši dar bo s hvaležnostjo sprejet.)*

Vredništva slov. časnikov so prošena, naj blagovolijo klic nesrečnežev vlišati in nabrano milošnjo g. župniku, Janezu Lesjaku, poslati.

Domače novice.

V Ljubljani, 20. avgusta.

(V zadnji seji mestnega zbora) razgovarjali so se odborniki o zidanju kosarne za konjike. Vojno ministerstvo je pri volji, premestiti eno divizijo konjikov s štabom polkovnim v Ljubljano in plačati mestu skoz 25 let vsako leto 22.000 gl. odškodnine, ako se mesto zaveže, dozdati do prihodnjega leta veliko kosarno za konjike. Mestni odborniki pa niso bili za to ponudbo, kajti če se umesti v Ljubljano konjištvo, potem ni upanja, da bi dobilo mesto tudi pešce. Kake dva bataljona pešcev pa je veliko več moštva in obeta več dobička, nego maloštevilna divizija konjištva. Razun

*) Vredništvo hode rado darove sprejemalo ter jih nesrečnežim izročevalo.

tega bi stala vojašnica za konjištvo 754.000 gl., kosarna za pešce pa le kakih 400.000 gl. Obljubljenih 22.000 gl. je vrhu tega 2/9 odstotkov od kapitala, ki bi ga mesto v kosarno pozidalo, poleg tega pa le za 25 let; po preteku tega časa pa ni nobenega poročstva, da ostane konjiška posadka še nadalje v Ljubljani. Iz teh razlogov se je ponudba vojnega ministerstva enoglasno odbila.

Potem se je dovolila mil. g. knezoškofu 5000 gld. odškodnine, da je pustil za stolno cerkvijo svoje hleve podreti in tisti prostor prepustil občinstvu ljubljanskemu. Napravil se bo na tistem prostoru javen vodnjak za splošno porabo. Govorilo se je potem o predlogu učnega ministerstva, naj bi mestni zbor ustanovil nekaj štipendij za obrtniške učence, ki bi se šli šolati na obrtniško šolo v Gradec, kakor je tudi ministerstvo podelilo tri take stipendije za kranjske obrtniške učence. Odbornik Regali meni, da se učenci v Ljubljani lahko ravno toliko naučijo, kakor v Gradcu, sploh naj se ne skrbi toliko za šole, ampak za zaslužek rokodelcev. Mestni zbor je potem sklenil, zahvaliti se vladi za podeljene tri štipendije kranjskim učencem namenjene, sklepanje o lastnih takih ustanovah pa odložiti za drugi čas. Slednjič je zbor rešil še nekaj drugih menj važnih stvari.

(Pogosta smrt v tukajšnjem nunskem samostanu.) Pretekli teden so vmrle v tukajšnjem uršulinskem samostanu zapored štiri nune, in sicer sestra Thekla, Tirolka, 34 let stara, mati Bernardina, 77 let stara, ki je preživela kot nuna v samostanu 50 let, potem mati Nepomucena in mati Majdalena.

Razne reči.

— Iz Doline se nam piše. Tu smo dobili uže parkrat okrepčalnega dežja. Vinogradi, kateri še precej obetajo, turšica v močnih njivah in pašniki so se popravili. Bog nas le obvari pred točo, pa bo uže šlo, če prav z veliko težavo.

— Prebivalstvo Trsta. Z okolico vred šteje Trst 141.730 prebivalcev, samo mesto pa 119.629, toraj okolica 22.111. Za Lahe se jih je vpisalo 88.773, za Slovence v mestu 26.035, a prišteti slovenski 22.000 okoličani je v Trstu Slovencev 48.000, res lepo število, in vsi ti nima jo niti jedne narodne srednje šole! Nemcev je v Trstu 4.698, drugojezičnih samo 123. Po veri je 133.923 katolikov, 406 pravoslavni, 4578 judov, 1349 protestantov, 264 anglikanov, 216 brezvercev in 4 drugoverci.

— Loterija za češko narodno gledališče. Da bi se ložej poravnala velika zguba, ki jo trpi češki narod vsled požara velicega gledališča, sprožila se je misel, naj bi se osnovala loterija in izdala 50.000 srečkov po 20 gld., tako da bi došlo ravno en milijon goldinarjev za srečke, in bi se dal z odbitimi dobitki in drugimi stroški vendar še lep dohodek zagotoviti. Odbor gledališčnega zidanja že pretresa to misel; gotovo je, da bi se srečke ložej spečale, nego se bo nabrala tako velika svota, ki je zdaj potrebna postala.

— Kar mačka rodi, miši lovi. Neka bogata Francozinja je bivajoča na Ogerskem neko cigansko deklico k sebi vzela in jo v Pariz peljala, kjer je bilo dekletce lepo in v obilnosti izgojeno. Ko je pa dekle doživela šestnajst let, zmanjkalo je je na enkrat. Čez nekaj časa je pisala svoji dobrotnici iz Ogerskega, da ni mogla prestajati, da bi zmirom

v enem kraju živela, zato se je povrnila k svojim ciganskim rojakom.

Očitna zahvala.

Podpisani izrekam v imenu pogorelih očitno zahvalo vsem doseganinim dobrotnikom za obilne darove, ki so jih darovali, in sicer: Gosp. župnik Damijan Pavlič in Zagorci skupaj 27 gl. 17 kr. G. Janez Brenc, dub. pom. v Ložu 1 gl. 40 kr. G. M. Jeriha spovednik v Škofji Loki 10 gl. G. Oroslov Dolenec svečar v Ljubljani 10 gl. Od sv. Križa pri Litiji 3 gl. G. J. Sušnik (Selca pri Železnikih) 3 gl. G. A. D. iz Gradca 50 gl. G. Alb. Samasa 10 gl. Sl. vredništvo „Vaterland-a“ na Dunaji 5 gl. G. Belar iz Hotederšice 4 gl. G. Dr. J. Sterbenec 10 gl. G. Jsmnik iz Sorice 7 gl. G. Ribnikar iz Zatične 5 gl. G. Primož Peterlin pri sv. Lenartu 4 gl. 95 kr. Od sv. Vida nad Cirknico g. Č. bašek 6 gl. G. Župnik iz Dobropolj 2 gl. 94 kr. G. Franc Bohinc župnik pri sv. Križu 5 gl.

Dalje so dali v Trnovem pri Bistrici:

G. M. Zarnik, nadučitelj 1 gl. Gospa Jos. Šabec posestnica 2 gl. G. J. Baša, posestnik 1 gl. G. J. Benigar, posestnik 1 gl. G. M. Valenčič posestnik 5 gl. G. J. Bonigar 1 gl. G. J. Valenčič, kup. 5 gl. G. Jos. Valenčič 80 kr. G. J. Benigar prof. 2 gl. G. Hartman, inženir 1 gl. G. J. Hodnik 1 gl. G. J. Valenčič posesnik 2 gl. G. Brinšek trgovec 1 gl. Drugi neimenovani 6 gl. 22 kr.

Bog povrni Vam obilno, blagi dobrotniki. Enako pristrčno se zahvaljujem vsem prečastitim dobrotnikom, ki so svoje darove po „Slovincu“ pogorelcem naklonili.

Knežak, 20. avg. 1881.

Ant. Ponikvar,
župnik.

Zahvala.

Naše ljudske knjižnici so nadalje darovali: čast. c. kr. profesorji na c. kr. moškem izobraževališči v Kopru g. V. Spinčec, g. J. Melohnč in g. Fr. Franković 9 hervatskih knjig, g. Jož. Pangerc iz Doline 18 raznih slov. knjig. Sedaj šteje uže naša knjižnica 83 raznih zvezkov. Kmetje jih pridno prebirajo.

Č. gg. darovalcem se toplo zahvaljuje v imenu odbora

Andr. Vertovec,
tajnik in knjižničar čitalniški.

Poslano.

Po raznih naznanilih sem izvedel, da je tukajšnji kamnotiskar Jožef Urbin nekega zastopnika, z imenom Meguš z Tržiča po svetu poslal, kateri je nepooblasten predplačila od naročnikov jemal ter tako mnogo škode storil. Zarad tega je zdaj tū zaprt in v preiskavi.

Ker je g. Urbin izgledne podobe pri meni vzel, tedaj z mojim naslovom in imenom, se je marsikje zmota vrnila, kakor bi Meguš za-me potoval ter za-me prodajal in kupčije sklepal.

Jaz toraj s tem očitno naznanjem, da jaz s tim človekom nimam nobene zveze in sploh nimam nobenega potovalnega opravnika za Kranjsko. Ravno s Kranjskega debivam že več časa, skoraj da iz vsih farovžev škofije pismena naročila za podobice; zatorej zamorem tudi letos ceno jako zelo in zdatno znižati.

Z vsem spoštovanjem

Anton Müller.

V Inomostu meseca avgusta 1881.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.